

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 14/2013-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. januára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť K. M..., T., zastúpenej advokátom Mgr. M. B., T., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 48 ods. 2 prvou vetou Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 4 Cob/47/2012-95 z 27. augusta 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť K. M... o d m i e t a pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. novembra 2012 doručená sťažnosť K. M... (ďalej len „sťažovateľka“, v citovanom texte aj „žalobkyňa“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 48 ods. 2 prvou vetou ústavy uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 Cob/47/2012-95 z 27. augusta 2012 (ďalej aj „namietané uznesenie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je v konaní vedenom Okresným súdom Poprad (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 16 Cb/96/2011 o zaplatenie sumy 11 579,74 € s prísl. v procesnom postavení žalobkyne. *Okresný súd uznesením sp. zn. 16 Cb/96/2011 z 24. apríla 2012 uložil sťažovateľke povinnosť nahradiť žalovanej obchodnej spoločnosti trovy konania v sume 445,07 € a sumu 15 €. Uvedené uznesenie okresný súd odôvodnil tým, že sťažovateľka sa nedostavila na pojednávanie nariadené na 27. marec 2012, hoci naň bola riadne predvolaná, a svoju neúčast' nijako neospravedlnila, a preto priznal žalovanej nárok podľa § 147 a § 147a Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“).*

Sťažovateľka 22. mája 2012 podala proti označenému prvostupňovému uzneseniu odvolanie a domáhala sa ním jeho zrušenia. Svoje odvolanie odôvodnila sťažovateľka tým, že sa na pojednávanie nariadené na 27. marec 2012 nedostavila preto, «že pred predchádzajúcim pojednávaním dňa 15. 02. 2012 zaslala súdu podanie nazvané „Ospravedlnenie z jednania dňa 15. 2. 2012“, v ktorom uviedla, že súdu navrhuje rozhodnúť v jej neprítomnosti, nakoľko trvá na svojich doterajších vyhláseniach a nemá žiadne ďalšie návrhy na doplnenie dôkazov.». Okresný súd nebral na sťažovateľkino ospravedlnenie zreteľ a na pojednávanie konané 27. marca 2012 ju opätovne predvolal. *Sťažovateľka v súvislosti s tým uvádza, že sa domnievala, že okresný súd rozhodne na tomto pojednávaní v jej neprítomnosti.*

Sťažovateľka v podanom odvolaní poukazovala najmä na § 101 ods. 2 druhú vetu OSP, podľa ktorej ak sa riadne predvolaný účastník nedostaví na pojednávanie ani nepožiadal z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v neprítomnosti takého účastníka; prihliadne pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy.

Sťažovateľka zastáva názor, že okresný súd nereagovaním na jej žiadosť „o rozhodnutie v jej neprítomnosti, nekonal v súlade so zásadou rýchlosti a hospodárnosti konania zakotvenou v § 6 OSP, a tým došlo k vzniku trov konania, na ktorých úhradu žalobkyňu zaviazal v napadnutom uznesení“.

Krajský súd rozhodujúc o odvolaní sťažovateľky proti uzneseniu sp. zn. 16 Cb/96/2011 z 24. apríla 2012 namietaným uznesením napadnuté uznesenie okresného súdu ako vecne správne potvrdil. V jeho odôvodnení uviedol, že „nemôže akceptovať námietky žalobkyne, že na odročenom pojednávaní o nič nešlo, pretože súd vo veci mohol rozhodnúť aj bez účasti neprítomnej žalobkyne. Úprava vedenia konania je záležitosťou súdu a ak vznikol spor medzi účastníkmi, kde niektoré stránky sporu je potrebné doriešiť výsluchom účastníkov, resp. doložením ďalších dôkazov, nemôže účastník ignorovať súdne konanie neospravedlniť sa z pojednávania, ktoré sa protistrana svojvoľne nezúčastní.“

S citovaným odôvodnením namietaného uznesenia sťažovateľka nesúhlasí uvádzajúc, že „nikdy netvrdila, že na pojednávaní o nič nešlo, iba požiadala súd, aby rozhodol v jej neprítomnosti, čo je jej právom. Taktiež v žiadnom prípade nešlo o ignorovanie súdneho konania zo strany žalobkyne, keďže z dôvodu nereagovania súdu na jej žiadosť o rozhodnutie v jej neprítomnosti žalobkyňa predpokladala, že súd rozhodne v jej neprítomnosti, zatiaľ čo súd jej uložil povinnosť nahradiť trovy konania vo výške 445,07 EUR a sumu 15,- EUR.“

Z čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy sťažovateľka vyvodzuje, že nie je povinnosťou účastníka konania „byť prítomný na prerokovaní veci a nie je ani povinný vyjadriť sa k dôkazom. Procesnoprávnym aspektom čl. 46 ods. 1 Ústavy SR je dispozičné právo účastníka konania obsahujúce v sebe aj oprávnenie slobodne disponovať hmotnými a procesnými právami v občianskom súdnom konaní. Keďže byť prítomný pri prerokovaní veci a vyjadriť sa k dôkazom je právom, nie však povinnosťou účastníka konania, vyplýva z vyššie uvedených ustanovení taktiež právo účastníka konania, nebyť prítomný pri prerokovaní veci a nevyjadriť sa k dôkazom. Toto právo je posilnené právom sťažovateľa disponovať so svojím návrhom počas celého konania. V prípade nečinnosti účastníkov má súd možnosť využiť príslušné ustanovenia OSP, ako je ustanovenie § 101 ods. 2 OSP.“

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd rozhodol o jej sťažnosti nálezom, ktorým vysloví, že:

„1. Krajský súd v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cob/47/2012 porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 48 ods. 2 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky.

2. Uznesenie Krajského súdu v Prešove zo dňa 27. 08. 2012, sp. zn. 4 Cob/47/2012-95, zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 323,52 EUR, ktorú je Krajský súd v Prešov povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa..., a to do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Sťažovateľka zároveň požiadala ústavný súd, aby rozhodol o dočasnom opatrení a odložil vykonateľnosť namietaného uznesenia, keďže zastáva názor, že sú splnené podmienky na takýto postup podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti (návrhu) ide vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 244/2010).

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 48 ods. 2 prvou vetou ústavy (vo vzťahu k čl. 48 ods. 2 ústavy sťažovateľka argumentuje tým, že byť prítomná na prerokovaní veci a vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom je jej právom ako účastníčky konania, nie však povinnosťou) uznesením krajského súdu č. k. 4 Cob/47/2012-95 z 27. augusta 2012, ktorým potvrdil odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu č. k. 16 Cb/96/2011-69 z 24. apríla 2012. Okresný súd označeným uznesením uložil sťažovateľke (v procesnom postavení žalobkyne) povinnosť nahradiť žalovanej trovy konania v sume 445,07 € ako trovy právneho zastúpenia do troch dní od jeho právoplatnosti. Zároveň sťažovateľke uložil povinnosť nahradiť žalovanej sumu 15 € na účet jej právneho zástupcu do troch dní od právoplatnosti uvedeného uznesenia. Okresný súd odôvodnil svoje rozhodnutie tým, že sťažovateľka sa bez predchádzajúceho ospravedlnenia nezúčastnila súdneho pojednávania, a preto rozhodol podľa § 147 ods. 1, 3 a 4 OSP o jej povinnosti nahradiť trovy advokáta zastupujúceho žalovanú podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. O povinnosti zaplatiť sumu 15 € rozhodol okresný súd podľa § 147a ods. 1 OSP, keďže túto náhradu požiadal žalovaný.

Podľa ustáleného právneho názoru ústavného súdu účelom práva na súdnu ochranu je zaručiť každému prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu vo veci konať a rozhodnúť (II. ÚS 88/01). Základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu všeobecný súd nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní. Takýmto predpisom v posudzovanej veci je Občiansky súdny poriadok.

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Z obsahu sťažnosti (a k nej pripojených písomností) vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľky so skutkovými a právnymi závermi vo veci konajúcich všeobecných súdov, najmä s interpretáciou a následnou aplikáciou príslušných procesných zákonných ustanovení v jej právnej veci, najmä však (ako to možno vyvodiť z obsahu sťažnosti) § 6 a § 101 ods. 2 OSP.

Krajský súd namietaným uznesením, ako už bolo uvedené, potvrdil odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu z 24. apríla 2012. V odôvodnení svojho rozhodnutia najprv oboznámil podstatu prvostupňového rozhodnutia a odvoláciu argumentáciu sťažovateľky. Svoje rozhodnutie odôvodnil takto:

„Odvolací súd nemôže akceptovať námietky žalobkyne, že na odročenom pojednávaní o nič nešlo, pretože súd vo veci mohol rozhodovať aj bez účasti neprítomnej žalobkyne. Úprava vedenia konania je záležitosťou súdu a ak vznikol spor medzi účastníkmi, kde niektoré stránky sporu je potrebné doriešiť výsluchom účastníkov, resp. doložením ďalších dôkazov, nemôže účastník ignorovať súdne konanie, neospravedlniť sa z pojednávania a byť neúctivý aj vo vzťahu k protistrane, ktorá sa zúčastní pojednávania, ktorého sa protistrana svojvoľne nezúčastní. Aby sa tomu zamedzilo, je tu postup podľa § 147a O. s. p., ktorý žalovaná strana využila. Okresný súd preto mohol postupom podľa § 147a O. s. p. uložiť žalobkyňu zaplatiť jednak čiastku 15,- Eur žalovanému a jednak nahradiť trovy právneho zastúpenia žalovaného, ktorý je zastúpený advokátom a bol účastný na pojednávaní, ktoré bolo zmarené pre neúčast' žalobkyne. Keďže výpočet náhrady a právne dôvody sú správne, krajský súd potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne.“

Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia krajského súdu (ako aj s obsahom vyžiadaného súvisiaceho súdneho spisu) konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné zákonné ustanovenia podstatné na posúdenie veci interpretoval a aplikoval a jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné.

Z vyžiadaného súvisiaceho súdneho spisu vyplýva, že sťažovateľka tak, ako to tvrdí, požiadala podaním doručeným okresnému súdu 13. februára 2012 o ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní konanom 15. februára 2012 z dôvodu hospodárnosti konania s tým, že nemá ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania a navrhuje vo veci rozhodnúť bez jej prítomnosti. Ústavný súd sa nestotožňuje s názorom sťažovateľky, že pokiaľ okresný súd nereagoval na túto jej žiadosť, „*nekonal v súlade so zásadou rýchlosti a hospodárnosti konania zakotvenou v § 6 OSP, a tým došlo k vzniku trov konania, na ktorých úhradu žalobkyňu*

zaviazal v napadnutom uznesení“. Zo súvisiaceho súdneho spisu totiž vyplýva, že potom, ako mu bola doručená predmetná žiadosť sťažovateľky, jej zaslal predvolanie na pojednávanie (č. l. 50) nariadené na 27. marec 2012, v ktorom výslovne uviedol, že jej účasť na tomto pojednávaní je nutná, pretože ju pokladá za potrebné vypočúť. Zároveň toto predvolanie obsahovalo poučenie, že ak sa bezdôvodne neustanoví v určený čas na pojednávanie, môže ju dať súd predviesť a môže jej uložiť úhradu trov alebo pokutu. Predvolanie na toto pojednávanie bolo sťažovateľke doručené 27. februára 2012 (t. j. jeden mesiac pred nariadeným termínom pojednávania), avšak sťažovateľka na neho nijako nereagovala a svoju neúčasť na nariadenom pojednávaní neospravedlnila. K argumentácii sťažovateľky odvolávajúcej sa na § 6 OSP, pokiaľ ide o povinnosť súdu postupovať v súčinnosti s účastníkmi konania tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná, ústavný súd poukazuje na svoju predchádzajúcu judikatúru, podľa ktorej záujem na hospodárnosti a rýchlosti konania nemožno presadzovať na úkor rešpektovania ostatných základných princípov konania, ako aj zákonnosti a spravodlivosti rozhodnutia (m. m. III. ÚS 111/01, III. ÚS 97/04).

Vzhľadom na aplikáciu príslušných ustanovení zákona (Občiansky súdny poriadok) je namietané uznesenie krajského súdu na základe uvedeného podľa názoru ústavného súdu náležite odôvodnené. Ústavný súd považuje postup krajského súdu pri rozhodovaní o odvolaní sťažovateľky za legitímny (a to aj napriek tomu, že je potrebné prisvedčiť jej argumentácii, že naozaj nenamietala, „že na odročenom pojednávaní o nič nešlo“, čo však v danom prípade nepovažuje za relevantné) a vylučujúci možné porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 48 ods. 2 prvou vetou ústavy. Ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením krajského súdu a namietaným porušením označených práv, a preto sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na to, že sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa už jej ďalšími návrhmi (vrátane návrhu na odloženie vykonateľnosti namietaného uznesenia) nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. januára 2013